

Debattredaktør:

Erik Tornes

Post: Aftenposten, Debattredaksjonen, Postboks 1, 0051 Oslo

KRONIKK

E-post: kronikk@aftenposten.no
Maks. 6000 tegn inkl. mellomrom.
Legg ved portrettfoto.

DEBATT

E-post: debatt@aftenposten.no
Hovedinnlegg: Maks 3000 tegn inkl. mellomrom. Legg ved portrettfoto.
Kortinnlegg: 400-1500 tegn.

Kronikker/debattinnlegg på nett:

aftenposten.no/meninger

• Aftenposten returnerer ikke artikler som blir sendt på papir.

Familievernminister Solveig Hornes forslag om at delt bosted skal være utgangspunkt i loven når begge foreldrene har bodd sammen med barnet er nå til høring. TEGNING: ARNE NØST

da jeg var i slutten av 20-årene, ba hun om unnskyldning for at hun hadde snakket så negativt om faren min etter skilsmis- sen og skapt en avstand mellom oss. Det vanskeligste i et brudd når man har barn sammen er kanskje å skille mellom hvem vi er som partner og hvem vi er som foreldre. En utro eller hissig partner kan fremdeles være en god forelder.

Like trygg hos begge

Sønnen min har fra han var nyfødt tilbrakt like mye tid med faren sin og meg. Han bor i dag halve tiden hos hver av oss. Min ekssamboer har vært en diplo-

mat av rang etter bruddet og kun hatt vår sønns beste i fokus, noe jeg er uendelig takknemlig for. Sønnen vår blir sliten av å flytte frem og tilbake mellom oss, men det virker som at han er like trygg på oss begge, og lever med en visshet om at vi vil både ham og hverandre godt. Foreløpig finner vi ikke et bedre alternativ til det beste for ham. Hvem vet hvor lenge jeg lever, og hva da om jeg hadde gjort meg selv til den viktigste for ham?

Familievernminister Solveig Horne har uttalt at hun etter sin skilsmisse måtte gå noen runder med seg selv før hun ble enig med mannen om at delt bosted var det beste for barna deres. Forslaget hennes om at delt bosted skal være utgangspunkt i loven når begge foreldrene har bodd sammen med barnet er nå til høring. Kanskje må det en lovendring til for at vi som samfunn kvitter oss med tanken om primære og sekundære omsorgspersoner? Før det skjer, er det vi mødre som står med makten til å gå i oss selv og slippe til fedrene. Til barnas beste.

» Jeg var sint for at pappa ikke var til stede i hverdagen min. Og sint på mamma for at hun demoniserte faren min.

Anti-terror. Stortinget må ta en åpen debatt før en eventuell beslutning fattes.

Vil norsk bombing i Syria være folkerettslig?

Debatt

Geir Ulfstein
professor dr.juris,
Universitetet i Oslo

Frankrike har bedt om en bred internasjonal koalisjon i sin innsats mot IS, og forsvarsminister Ine Marie Søreide venter på en anmodning om norsk militær støtte. Norge har tidligere ikke gitt særlig klare folkerettslige begrunnelser for militære engasjementer. Og beslutningen om den norske bombing i Libya er blitt kritisert for at Stortingets samtykke ble innhentet per telefon. Dette bør ikke gjentas i Syria.

Kollektivt selvforsvar

Tilsynelatende er folkeretten klar etter Paris-terroren. Frankrike er blitt angrepet, og må ha rett til å forsvare seg. Andre stater har etter FN-paktens artikkel 51 rett – og etter NATO-paktens artikkel 5 til og med plikt – til å delta i kollektivt selvforsvar.

Situasjonen er likevel ikke så enkel. Det første spørsmålet er om Paris-terroren var et væpnet angrep i Paktens forstand. Det var betydelig færre som ble rammet enn ved al Qaidas angrep på USA i 2001. De materielle skadene kan ikke sammenliknes, og målene var utelukkende sivile.

Like viktig er at angrepene i Paris ikke kom fra en stat, men fra noe som kaller seg en stat, nemlig IS. I så måte ligner det på angrepene på USA. Men det har vært omfattende diskusjoner om hvor langt stater har rett til å gå i selvforsvar på en annen stats territorium mot angrep fra ikke-statlige aktører.

Det kan ikke være nok at terrorhandlingene har sitt opphav i en annen stat. Det har vært stilt et krav om at selvforsvar bare kan benyttes dersom den andre staten hverken har evne eller vilje til å bekjempe terrorismen. Syrias president, Bashar al-Assad, har åpenbart viljen til å bekjempe IS – det er evnen det

skorter på. Dette er en stor forskjell fra Afghanistan, hvor Taliban hadde makten og støttet al-Qaida.

Denne forskjellen får betydning for ytterligere to vilkår for å benytte retten til selvforsvar, nemlig nødvendighet og proporsjonalitet. Selvforsvar kan bare benyttes så langt det er egnet til å slå angrepet tilbake. Dette innebærer at Frankrike og allierte bare kan gå etter IS, og ikke etter al-Assads regime. De kan heller ikke gi støtte til opprørernes forsøk på maktovertakelse. Og de må gi seg når myndighetene i Syria selv er i stand til å bekjempe terrorismen.

Må vi følge FN?

Det kan også tenkes alternative folkerettslige grunnlag for militære aksjoner i Syria. USA og Frankrike har tidligere påberopt seg kollektivt selvforsvar etter de militære angrepene fra IS i Irak. Det har også vært hevdet at Syria har gitt et stilltiende samtykke til bombing av IS. Humanitær intervensjon som folkerettslig grunnlag, basert på regimets overgrep mot befolkningen, var også fremme i begynnelsen av konflikten i Syria. Alle disse alternativene reiser spørsmål om hvor langt de folkerettslig rekker. Endelig kan vi tenke oss at FNs sikkerhetsråd mandat – til forskjell fra fredagens vedtak – gir en militæraksjon. Men i så fall oppstår de samme spørsmål som ved Libya-mandatet: Bør vi alltid etterkomme anmodninger fra FN, og hvilke begrensninger ligger i mandatet?

Er disse folkerettslige vurderingene bare idealistisk mas, fjernt fra virkelighetens behov? Svaret er at folkeretten dreier seg om beinhard realpolitikk. Norge som en liten stat har all interesse av en sterk folkerett. Det folkerettslige grunnlaget og begrensningene må derfor utredes før en eventuell norsk militær deltakelse.

Det må også sikres mekanismer som gjør at norske styrker ikke trekkes inn i virksomhet som er folkerettslig tvilsom. Og endelig: beslutninger bør tas etter en åpen debatt i Stortinget.

Slipp først ut dem som skal av

Nylig kunne vi lese i avisen at 95 prosent av de spurte trafikanter uttrykte misnøye med at de som skulle på bussen, trengte seg inn før de som skulle av kom seg ut. Ut fra dette har rute 74 (Oslo) satt i gang en prøveordning med at alle som skal på bussen går inn foran, de som går av bussen går ut bak.

Nå lurer jeg veldig på de 95 prosent som plages av at noen går på

før de får gått av: hva med når de selv skal gå på, slipper de først ut de som skal av.

Eller er det slik at de ikke er kommet seg av, men bare kjører rundt og rundt?

En god gammel leveregel ville være nyttig: Gjør mot andre som du vil de skal gjøre med deg!

Edel Rønning
Oslo